

До членовете на Научно жури
СА „Димитър А. Ценов“
факултет „Мениджмънт и маркетинг“
катедра „Международни икономически отношения“
Свищов

СТАНОВИЩЕ

на член на научно жури,
определено със Заповед № 1318/ 03.12.2025 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“

Изготвил становището: доц. д-р Илиян Генов Матеев, катедра „Икономическа теория и международни икономически отношения“, Стопански факултет, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“.

Автор на дисертационния труд: докторант Цзинсин Ху, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“, d010322289

Тема на дисертационния труд: *„Икономическо и търговско сътрудничество между Китай и България в рамките на инициативите „16+1 Сътрудничество“ и „Един пояс, един път“*

I. Общо представяне на дисертационния труд.

1. Предмет

Предмет на изследване в дисертационния труд са условията за икономическо и търговско сътрудничество между Китай и България в рамките на инициативите „16+1 Сътрудничество“ и „Един пояс, един път“, неговото развитие и постигнатите резултати.

2. Цел и задачи на изследването

Цел на дисертацията е да се изгради цялостна аналитична рамка за икономическото и търговско сътрудничество между Китай и България в рамките на инициативите „16+1 Сътрудничество“ и „Един пояс, един път“.

Дисертацията е фокусирана върху решаването на следните основни задачи:

- Подреждане на теоретичната основа и академичния напредък на икономическото сътрудничество между Китай и България в рамките на „Един пояс, един път“ и „16+1 Сътрудничество“, изясняване на приложението на основни парадигми като регионална икономическа интеграция, глобална верига за създаване на стойност и нова институционална икономика;
- Систематично количествено определяне на еволюцията на двустранната търговска структура, сравнителните предимства и вътрешно-отрасловата търговия между Китай и България през периода от 2015 до 2023 г., както и отчитане на динамичните характеристики на индустриалната допълняемост и огледалното разделение на труда;
- Конструирание и оценяване на структурирани гравитационни модели и модели на машинно обучение, като например random forest/eXtreme Gradient Boosting (XGBoost), и използване на инструменти за обяснение, като SHapley Additive exPlanations (SHAP), за идентифициране на ключови икономически, географски и институционални променливи, които влияят върху двустранните търговски и инвестиционни потоци;
- Проучване на потенциала за по-нататъшно сътрудничество, като се използват емпиричните резултати, за да се изведе възможността за по-дълбоко вграждане на търговията между Китай и България в регионалните и глобалните вериги за създаване на стойност;
- Идентифициране на обещаващи сектори с по-висока добавена стойност и критични възли (пристанища, дистрибуторски центрове и складове) за свързване по съответните транспортни коридори;
- Оценка на основните ограничения и рискове чрез анализ на това как логистичните пречки, последните регулаторни инициативи на ЕС (като Foreign Subsidies Regulation (FSR) и Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)) и по-широките геополитически нестабилности могат да повлияят на разходите за сътрудничество, устойчивостта на веригите за доставки и дългосрочната устойчивост на икономическите връзки между Китай и България;
- Предложение на препоръки за политики и разработване на оперативен път за изпълнение и система от показатели за оценка, насочени към подобряване на ефективността на инфраструктурната свързаност, подобряване на финансовите и

институционалните връзки и изграждане на екологичен и устойчив механизъм за сътрудничество.

3. Обем

Дисертацията е с общ обем от 221 стандартни страници, със следната структура: въведение, основен текст от три глави, заключение и списък на източниците на информация - общо 168 източника. Основният текст включва 12 таблици (във Втора глава) и 45 фигури (2 в Първа глава, 28 във Втора глава и 15 в Трета глава).

4. Структура

Структурата на дисертационния труд е балансирана и следва в логическа последователност реализирането на поставените цели и задачи на изследването. Точно са формулирани изследователската теза и актуалността на изследването, като са посочени и някои ограничителни условия при осъществяването му.

Въведението обяснява рамката на проучването и академичното му значение, изяснява основните задачи и методологичната рамка, както и определя източника на данни и техническия път.

Първа глава „ТЕОРЕТИЧНИ И ИСТОРИЧЕСКИ ОСНОВИ НА КИТАЙСКО-БЪЛГАРСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО“ се фокусира върху механизмите „Един пояс, един път“ и „16+1 Сътрудничество“, разглежда историческите етапи на дипломатическите и икономическите отношения между двете страни, систематично разглежда теоретични школи като регионална икономическа интеграция, глобални вериги за създаване на стойност и нова институционална икономика, и сравнява съответствието между външноикономическата стратегия на Китай и „Националната програма за развитие „България 2030“, като полага теоретичната основа за емпиричен анализ в следващия текст;

Във Втора глава „ЕМПИРИЧЕН АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ КИТАЙ И БЪЛГАРИЯ са използвани данни от United Nations Commodity Trade Statistics Database (UN Comtrade), EU Eurostat и China Customs за периода от 2015 до 2023 г., за да се изгради система от индикатори, включваща Standard International Trade Classification (SITC), Revealed Comparative Advantage (RCA), Trade Complementarity Index (TCI), Trade Integration Index (TII) и Intra-Industry Trade (ИТ), като количествено определя еволюцията на търговската структура и сравнителното предимство между Китай и България. След това се оценява еластичността на търговията чрез Tweedie Generalized Linear Model (GLM), разглежда

се пределното въздействие на виртуалните артикули от Шенген (дигитални документи за самоличност, визи и др.), зелените регулации и логистичните разходи върху двупосочната търговия и се използват SHapley Additive exPlanations (SHAP), за да се обясни моделът на машинно обучение, разкривайки ключови движещи фактори като размер на населението, преки чуждестранни инвестиции, инфраструктура и регулации на ЕС.

Трета глава „ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА, ПЕРСПЕКТИВИ И ПРЕПОРЪКИ“ е базирана на използването на иконометрични модели, анализ на машинно обучение и кръстосани доказателства от типични случаи:

- Първо, изследва структурните предизвикателства, пред които е изправено търговско-икономическото сътрудничество между Китай и България по трите основни направления: търговия, логистика и съответствие (процесът на спазване на законите и регулациите, управляващи международната търговия);
- Второ, определя реалистични очаквания и перспективи за развитие в светлината на дългосрочния нисък индустриален доход, логистичните затруднения и по-стриктното спазване на екологичните изисквания на ЕС, като същевременно разглежда предимствата от повишаването на вътрешното търсене в Китай, разпространението на висок клас капацитет (продукти с първокласно качество, висок капацитет или първокласна функционалност), мултипликатора на преките чуждестранни инвестиции в търговията и цифровите коридори сухопът-море (интегрирани транспортни мрежи, които използват цифрови технологии за осигуряване на безпроблемен поток от информация и товари между сухопътния и морския транспорт);
- Трето, предлага практически препоръки под формата на четириизмерно решение – пристанищно-железопътен коридор Черно море-Дунав, фотоволтаични и нисковъглеродни паркове за съхранение на енергия, мрежи за събиране и разпределение на влакове и сухи пристанища и културно-цифрова мека свързаност – използваща твърда свързаност за намаляване на разходите и мека свързаност за изграждане на доверие, и използваща инерцията на еврозоната и Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) за съвместно създаване на зелена, взаимноизгодна верига за създаване на стойност, която променя устойчивостта и дълбочината на сътрудничеството между Китай и България.

5. Литература

168-те източника на информация, свързани с темата на дисертационния труд, са посочени от 212 до 221 стр., включително. Използвани са коректно и прецизно.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

Съдържанието на разработката е особено актуално, като същевременно отговаря на изискванията за научно-изследователски труд и съдържа необходимите реквизити. В нея са застъпени както теоретически, така и практико-приложни аспекти, характеризиращи се с компетентни обобщения и анализи от страна на докторанта.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Използваните в разработката език и стил показват, че докторантът притежава отлични изследователски умения. Дисертационният труд се характеризира с точен, последователен и разбираем научен стил, а обемът на научното изследване е добре балансиран.

Изследването комбинира историко-логически анализ, сравнителна статистика и хибридни иконометрично-мониторни инструменти, за да разбере еволюцията на икономическото сътрудничество между Китай и България.

3. Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда

Авторефератът е подготвен добросъвестно, в достатъчен обем от 38 страници, като достоверно представя структурата и съдържанието на дисертационния труд

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

- Дисертацията разработва многостепенна аналитична рамка, която комбинира макросериен анализ, структурирано иконометрично моделиране и техники за машинно обучение;
- Използвана е комбинация от анализ на макро търговски данни и микроказуси, прилага най-новите глобални таблици за входно-изходни данни и данни за двустранната търговия и инвестиции, и е изградена система от индикатори, отразяващи връзките във веригата за създаване на стойност и търговската допълняемост между Китай и България;
- За количествено определяне на въздействието на инфраструктурните проекти и политическите мерки, свързани с инициативата „Един пояс, един път“, върху

двустранните търговски разходи и инвестиционните потоци се използват усъвършенствани иконометрични модели (включително гравитационния модел Tweedie GLM) и мрежови/машинни методи (като например random forest и XGBoost, интерпретирани чрез SHAP).

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд.

Дисертационният труд удовлетворява моите очаквания и нямам критични бележки. Все пак имам един въпрос:

1. Съществува ли опасност България да остане в периферията или извън основните маршрути на двете инициативи, ако не прояви по-активна дипломатическа и икономическа инициатива?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Представеният дисертационен труд на тема: **„Икономическо и търговско сътрудничество между Китай и България в рамките на инициативите „16+1 Сътрудничество“ и „Един пояс, един път“** представлява задълбочено изследване на актуален проблем, съдържа оригинални авторски тези, анализи и обобщения. Той напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАС, както и на Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“.

Дисертацията е доказателство за високата теоретична подготовка и възможностите на докторанта самостоятелно да извършва научни изследвания.

НА ТОВА ОСНОВАНИЕ ДАВАМ КАТЕГОРИЧНА ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА И ПРЕДЛАГАМ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ ДА ПРИСЪДЯТ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ НА ЦИНСИН ХУ В ОБЛАСТ НА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 3. СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ; ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.8. ИКОНОМИКА; ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „СВЕТОВНО СТОПАНСТВО И МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ“.

30.01.2026 г.

гр. Велико Търново

Изготвил становището:

(доц. д-р Илиян Матеев)

заличен подпис
осн. чл. 59
от ЗЗЛД